

بر نایح بررروگار

ضوابط تأسیس و فعالیت

مراکز اعتبارسنجی معماری سازمانی

پیشگفتار

در اجرای ماده (۳) آیین‌نامه توسعه و گسترش کاربری فناوری اطلاعات و ارتباطات، مصوب ۱۳۹۴/۷/۱۱ هیأت محترم وزیران و تبصره «۳» ذیل آن، ماده (۱۲) ضوابط فنی و اجرایی توسعه دولت الکترونیکی مصوب ۲۰۰۱/۱۴۵ مورخ ۱۳۹۳/۶/۱۱ و بندهای «۲۳» تا «۲۸» ماده (۷) اساسنامه سازمان فناوری اطلاعات ایران، برای سامان‌بخشی، حمایت و نظارت بر فعالیت مراجع معین و مشاور در ایفای امور حاکمیتی ارتباطات و فناوری اطلاعات، مصوبه ذیل با عنوان «ضوابط تأسیس و فعالیت مراکز اعتبارسنجی معماری سازمانی» ابلاغ می‌گردد.

بخش یکم: کلیات

ماده ۱. در این مصوبه، واژگان زیر در مفاهیم و اختصارهای برشمرده بکار می‌روند:

الف) کمیسیون: کمیسیون توسعه دولت الکترونیکی.

ب) سازمان: سازمان فناوری اطلاعات ایران.

پ) معماری فناوری اطلاعات سازمانی (به اختصار معماری سازمانی): مجموعه مستندات، الگوها، استانداردها و اقدامات اجرایی برای تحول یک مؤسسه از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب برپایه فناوری اطلاعات که در قالب یک طرح مشخص اجرا و پیوسته بازنگری و به‌روزرسانی می‌شود. نتایج پیاده‌سازی معماری سازمانی در یک مؤسسه منجر به بهبود و توسعه خدمات و فرایندها، بانک‌های اطلاعاتی، درگاه‌های الکترونیکی، وب‌سرویس‌های نرم‌افزاری، زیرساخت‌های ارتباطی و سکوی فناوری می‌شود که موضوع ارزیابی و اعتبارسنجی قرار می‌گیرند.

ت) مرکز: مرکز اعتبارسنجی معماری سازمانی.

ث) مؤسسه اعتبارپذیر:

۱. دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری؛

۲. مؤسسه‌های خصوصی که حرفه اصلی‌شان را پیمانکاری یا پشتیبانی خدمات عمومی در هریک از شاخه‌های عمومی و یا اختصاصی برشمرده در این مصوبه قرار داده‌اند؛ و

۳. سایر مؤسسات خصوصی که شخصا درخواست اعتبارسنجی امور برشمرده در این مصوبه را دارند.

ج) اعتبارنامه: سندی که برپایه آن، معماری سازمانی مؤسسه اعتبارپذیر، ارزیابی و تأیید می‌شود.

ماده ۲. اهدافی که انتظار می‌رود با اجرای این مصوبه تحقق یابد، عبارتند از:

الف) یکپارچگی سازوکارها و فرایندهای ارائه الکترونیکی خدمات عمومی؛

ب) اطمینان از اثربخشی هزینه‌کرد طرح‌های معماری سازمانی در دستگاه‌ها؛

پ) رشد مطلوب و پیوسته شاخص‌های کمی و کیفی فرایندی و فناوری اطلاعات در دستگاه‌ها؛

ت) افزایش کارایی و کارآمدی خدمات الکترونیکی در بستر یکپارچه معماری سازمانی؛ و

ث) ارتقای دانش و تجربه طراحی، ارزیابی و پیاده‌سازی معماری سازمانی.

بخش دوم: تأسیس مراکز

ماده ۳. آن دسته از مؤسساتی که از شرایط این بخش برخوردارند، می‌توانند درخواست دریافت موافقت اصولی یا پروانه فعالیت با عنوان «مرکز اعتبارسنجی معماری سازمانی» را تقدیم سازمان کنند.

ماده ۴. ضوابط حاکم بر موافقت اصولی و پروانه فعالیت یکسانند، مگر اینکه خلاف آن تصریح شده باشد.

گفتار یکم: شرایط و ویژگی‌های هویتی

ماده ۵. درخواست‌کنندگان، اشخاص حقوقی خصوصی دارای تابعیت ایران هستند.

ماده ۶. حضور اتباع خارجی حقیقی و حقوقی به عنوان سهامدار یا کارشناس یا مشاور در مجموعه درخواست‌کننده در صورتی بلامانع است که به مداخله در امور مدیریتی آن نینجامد و رعایت ضوابط حاکم بر طبقه‌بندی اطلاعات عمومی تضمین گردد.

گفتار دوم: شرایط و ویژگی‌های حرفه‌ای

ماده ۷. درخواست‌کننده شرکتی است که حسب مورد شرایط مواد (۱۳) یا (۱۴) را داراست.

ماده ۸. چنانچه درخواست‌کننده ویژگی شرکت‌های مادر یا وابسته یا هم‌پیمان را دارد، مسؤولیت‌های ناشی از داراشدن و ایفای تعهدات و مسؤولیت‌های فعالیت مراکز را شخصا و مستقلا می‌پذیرد.

ماده ۹. هرگونه تغییر در مالکیت شرکت که در مدیریت آن موثر باشد، باید با تایید پیشین سازمان باشد. چنانچه سازمان ظرف ده روز درخصوص رد یا تأیید تغییر پیشنهادی اظهارنظر نکند، به منزله تأیید است.

ماده ۱۰. درخواست‌کننده حق ندارد با هیچ‌یک از شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پیمانکاری در موضوعات اعتبارسنجی به مؤسسات اعتبارپذیر یا با سایر مراکز اعتبارسنجی پیوند سهامداری داشته باشد.

ماده ۱۱. دارا بودن پروانه فعالیت در هریک از بخش‌های ارتباطی و فناوری اطلاعات یا سهامداری در هریک از دارندگان پروانه اینگونه فعالیت‌ها، در صورت فراهم بودن سایر شرایط مانع از درخواست نیست.

گفتار سوم: شرایط و ویژگی‌های تخصصی

ماده ۱۲. درخواست‌دهندگان دارای اقامتگاه در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری کشور باید از شرایط زیر برخوردار باشند:

الف) حداقل دو سال از تاریخ ثبت شرکت گذشته باشد.

ب) حداقل دو عضو هیات علمی دانشگاه‌های دولتی با مدرک دکترای تخصصی در یکی از رشته‌های مهندسی کامپیوتر یا مدیریت فناوری اطلاعات یا مهندسی فناوری اطلاعات عضو هیات مدیره شرکت باشند.

پ) مدیرعامل دارای مدرک کارشناسی ارشد یا دکترای تخصصی در یکی از رشته‌های مهندسی کامپیوتر یا مدیریت فناوری اطلاعات یا مهندسی فناوری اطلاعات باشد.

ت) شرکت دارای حداقل هشت نفر پرسنل تمام وقت (با شش ماه بیمه) باشد که از این تعداد، حداقل چهار نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد رشته مهندسی فناوری اطلاعات گرایش معماری سازمانی باشند.

ث) حداقل شش نفر از اعضای شرکت (هیات مدیره یا پرسنل تمام وقت) دارای گواهینامه آموزشی دوره‌های تخصصی معماری سازمانی از مراکز مورد تایید سازمان باشند.

ج) حداقل ۵ مقاله معتبر خارجی و ۲۰ مقاله کنفرانس خارجی در موضوعات مرتبط با معماری سازمانی توسط اعضای هیات مدیره یا پرسنل تمام وقت شرکت منتشر شده باشد.

چ) شرکت دارای گواهی شورای عالی انفورماتیک با حداقل رتبه پنج در زمینه مشاوره و نظارت بر اجرای طرح‌های انفورماتیک، فناوری اطلاعات و ارتباطات باشد.

ماده ۱۳. درخواست‌دهندگان دارای اقامتگاه در دیگر نقاط کشور، باید از شرایط زیر برخوردار باشند:

الف) حداقل پنج سال از تاریخ ثبت شرکت گذشته باشد.

ب) شرکت درآمد میانگین ده میلیارد ریال در سه سال اخیر در حوزه مرتبط داشته باشد.

پ) مدیرعامل دارای مدرک کارشناسی یا بالاتر در یکی از رشته‌های مهندسی کامپیوتر یا مدیریت فناوری اطلاعات یا مهندسی فناوری اطلاعات باشد.

ت) شرکت دارای حداقل پانزده نفر پرسنل تمام وقت (با شش ماه بیمه) باشد که از این تعداد، حداقل ده نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد یا بالاتر در یکی از رشته‌های مهندسی کامپیوتر یا مدیریت فناوری اطلاعات یا مهندسی فناوری اطلاعات باشند.

ث) حداقل شش نفر از اعضای شرکت (هیأت مدیره یا پرسنل تمام وقت) دارای گواهینامه آموزشی دوره‌های تخصصی معماری سازمانی از مراکز مورد تایید سازمان باشند.

ج) حداقل ۲ مقاله در نشریات معتبر خارجی و ۱۰ مقاله کنفرانس خارجی در موضوعات مرتبط با معماری سازمانی توسط اعضای هیأت مدیره یا پرسنل تمام وقت شرکت منتشر شده باشد.

چ) شرکت دارای گواهی شورای عالی انفورماتیک با حداقل رتبه سه در زمینه مشاوره و نظارت بر اجرای طرح‌های انفورماتیک، فناوری اطلاعات و ارتباطات باشد.

ماده ۱۴. چنانچه درخواست‌کننده از مراجع معتبر ملی و فراملی مورد تأیید سازمان، پروانه یا گواهی مرتبط با فعالیت در این حوزه را داراست، به عنوان امتیاز مثبت در دریافت پروانه یا موافقت اصولی ویا در بهره‌مندی از اولویت‌های اعطایی لحاظ خواهد شد.

گفتار چهارم: شرایط و ویژگی‌های هنجاری

ماده ۱۵. درخواست‌کننده باید از منشور اخلاق حرفه‌ای برخوردار باشد.

ماده ۱۶. درخواست‌کننده و مدیران آن، نباید پیشینه کیفری یا انتظامی مرتبط با موضوع فعالیت داشته باشند. در این مرحله، فرض بر درستی ادعای درخواست‌کننده و نداشتن سوء پیشینه است و در صورت اثبات خلاف آن، به ضمانت اجراهای قانونی - مقرراتی محکوم می‌شود.

بخش سوم: دامنه و نوع فعالیت مراکز

ماده ۱۷. در صورت فراهم بودن شرایط و ویژگی‌های برشمرده در بخش دوم این مصوبه، فعالیت مراکز در دو سطح مرجع و پایه ساماندهی می‌شود.

گفتار یکم: مراکز اعتبارسنج پایه

ماده ۱۸. اعتبارسنجی پایه از سوی مراکز انجام می‌شود که برپایه برنامه کسب‌وکار پیشنهادی و پروانه فعالیت اعطاء شده از سوی سازمان، ارزیابی یک یا چند موضوع ذیل را درباره مؤسسه‌های اعتبارپذیر عهده‌دار می‌شوند:

الف) معماری سازمانی؛

ب) عملکرد وب‌سرویس‌های سامانه‌های اطلاعاتی سرویس‌گرا؛

پ) خدمات و فرایندها؛

ت) بانک‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی؛

ث) درگاه‌های الکترونیکی و

ج) زیرساخت‌های ارتباطی و سکوی فناوری.

تبصره ۱: مراکز اعتبارسنج معماری سازمانی در راستای انجام وظایف ارزیابی می‌توانند از خدمات تخصصی مراکز اعتبارسنجی در حوزه‌های مرتبط (امنیت، نرم‌افزار، ...) که مورد تایید سازمان قرار گرفته‌اند، استفاده نمایند.

تبصره ۲: ارزیابی امنیتی معماری سازمانی موسسه‌های اعتبارپذیر، از سوی مراکز مورد تایید سازمان (مرکز ماهر) به عمل می‌آید.

گفتار دوم: مراکز اعتبارسنج مرجع

ماده ۱۹. مراکز اعتبارسنج مرجع به مراکز دارای حداقل سه سال پروانه سطح پایه گفته می‌شود که برپایه برنامه کسب‌وکار پیشنهادی و پروانه فعالیت اعطاء شده از سوی سازمان، امور ذیل را نیز به عهده می‌گیرند:

الف) پشتیبانی علمی و فنی مراکز پایه؛

ب) آزمایش یا آزمون‌های خاص و تکمیلی بر روی نمونه‌هایی که سازمان یا مراکز پایه ارجاع می‌دهند و

پ) تدوین و پیشنهاد شاخص‌ها، استانداردها و شیوه‌نامه‌های اعتبارسنجی.

تبصره: درخواست‌کنندگان دارای پیشینه کار سودمند، به تشخیص سازمان نیازی به گذراندن مدت مقرر ندارند.

گفتار سوم: سایر فعالیت‌های مراکز

ماده ۲۰. مراکز اعتبارسنج، اعم از مراجع و پایه‌ها، حق ندارند بطور مستقیم یا غیرمستقیم پیاده‌سازی همه یا بخش‌هایی از امور برشمرده در ماده (۱۸) را برای مؤسسات اعتبارپذیر موضوع جزءهای «۱» و «۲» بند «ث» ماده (۱) عهده‌دار شوند.

ماده ۲۱. فعالیت مراکز اعتبارسنج مرجع در سطح فراملی بلامانع است.

ماده ۲۲. مراکز موظفند فهرست فعالیت‌های مجاز خارج از شمول مواد (۱۸) و (۱۹) را به سازمان اعلام کنند، مانند فعالیت‌های مشاوره‌ای، آموزشی و پیاده‌سازی برای مؤسسات موضوع جزء «۳» بند «ث» ماده (۱).

ماده ۲۳. بررسی سازمان در تأیید یا رد فعالیت‌های مجاز خارج از شمول مراکز، تنها از باب پیشگیری از تعارض با فعالیت‌های اصلی آنها یا تخلفات احتمالی یا اعمال سیاست‌های حمایتی و همسوسازی آنها با فعالیت‌های اصلیشان خواهد بود.

ماده ۲۴. چنانچه به تشخیص سازمان فعالیت مراکز در پیاده‌سازی برای مؤسسات اعتبارپذیر موضوع جزء «۳» بند «ث» ماده (۱) به ایفای تعهدات اعتبارسنجی آنها لطمه جدی وارد آورد، می‌تواند از فعالیت آنها جلوگیری نماید.

ماده ۲۵. در ایفای وظایف حاکمیتی سازمان، مراکز نقش تصمیم‌ساز، معین و مشاور آن را ایفا می‌کنند و اعتبارنامه‌های صادره از سوی آنها بدون تأیید سازمان اعتبار ندارد.

بخش چهارم: تمهیدات سازمان

گفتار یکم: موافقت اصولی و پروانه فعالیت

الف) موافقت اصولی

ماده ۲۶. چنانچه درخواست‌کننده موافقت اصولی، دست‌کم پنج شرط از شرایط برشمرده در مواد (۱۳) یا (۱۴) را داشته باشد، موافقت اصولی یک ساله دریافت می‌کند تا طی این مدت بتواند همه شرایط را برآورده سازد.

ماده ۲۷. در مدت موافقت اصولی، دارنده آن حق اعتبارسنجی مؤسسه‌های اعتبارپذیر را ندارد، مگر برای آزمون احراز صلاحیت دریافت پروانه که زیرنظر یکی از مراکز مرجع انجام می‌دهد. در این صورت، مسؤولیت‌های احتمالی متضامنا به عهده هر دو آنها خواهد بود.

تبصره - مراکز مرجع باید فهرست مراکز تحت آزمون خود را به سازمان اعلام کنند.

ماده ۲۸. رد درخواست پروانه از سوی سازمان باید مستدل، منطقی و در زمان متناسب باشد و به اعتراض درخواست‌کننده در کمیسیون رسیدگی می‌شود.

ب) پروانه

ماده ۲۹. ضوابط و شرایط حاکم بر پروانه‌های مراکز مرجع و پایه ماهیت مستقلی از یکدیگر دارند، مگر اینکه خلاف آن تصریح شده باشد.

ماده ۳۰. مدت اعتبار پروانه‌های پایه پنج سال و مراجع ده سال است و در صورت فراهم بودن شرایط، برای دوره‌های مشابه تمدید می‌شود.

گفتار دوم: شاخص‌ها و استانداردها

ماده ۳۱. شاخص‌ها و استانداردهای این مصوبه، علاوه بر مراکز، مؤسسه‌های اعتبارپذیر را هم دربرمی‌گیرد.

بند یکم: شاخص‌ها و استانداردهای مراکز

ماده ۳۲. شاخص‌ها و استانداردهای مراکز مرجع و پایه، در صورت لزوم، به تفکیک هریک از بخش‌ها و شاخه‌ها، از سوی سازمان و هریک از نهادهای صلاحیت‌دار ذی‌ربط تهیه و به تصویب کمیسیون می‌رسد.

تبصره - در صورت نیاز به هماهنگی با سایر مراجع صلاحیت‌دار استانداردگذار، سازمان تمهیدات لازم را اتخاذ خواهد کرد.

ماده ۳۳. شاخص‌ها و استانداردها می‌تواند در دو رده اجباری و اختیاری پیش‌بینی شود و حسب مورد هریک از آنها مبنای احراز تخلف و اعمال ضمانت‌اجراهای مقرراتی یا اعطای امتیازهای ویژه قرار گیرد.

بند دوم: شاخص‌ها و استانداردهای مؤسسه‌های اعتبارپذیر

ماده ۳۴. چنانچه شاخص‌ها و استانداردهای یک مؤسسه با شاخص‌ها و استانداردهای مصوب برای سایر مؤسسه‌های وابسته یا همبسته تعارض نداشته باشد، پذیرش گزینه‌های پیشنهادی آن بلامانع است.

ماده ۳۵. سازمان می‌تواند نظارت بر فرایندهای اجرایی اعتبارنامه‌های مؤسسه‌ها را به مراکز برگزیده واگذار کند؛ مشروط به آنکه با فعالیت اعتبارسنجی آنها تعارضی نداشته باشد.

گفتار سوم: امور مالی و تعرفه‌ای

ماده ۳۶. چارچوب تعرفه‌ای خدمات مراکز از سوی سازمان تهیه و به تصویب کمیسیون می‌رسد.

ماده ۳۷. دریافت مبالغی با عنوان حق‌الامتیاز اعطای پروانه یا حق‌السهم درآمدی از دارندگان پروانه‌ها بلامانع است. دارندگان موافقت اصولی از پرداخت اینگونه عوارض معافند.

ماده ۳۸. مراکز موظفند نمونه قراردادهای مورد تأیید سازمان را بکار گیرند و در صورت لزوم، گزینه پیشنهادی خود را ارائه کنند.

گفتار چهارم: نظارت و اعمال مقررات

ماده ۳۹. با هدف پیشگیری از تخلفات، زمینه‌های پیدایش و برخورد محکمه‌پسند با آنها، سازمان به داده‌ها و اطلاعات مراکز دسترسی می‌یابد و آنها موظفند امکانات و شرایط لازم را فراهم آورند.

ماده ۴۰. داده‌ها و اطلاعات موضوع نظارت و بازرسی از مراکز عبارتند از:

الف) اسناد و مستندات تبادلی دیجیتالی یا چاپی میان مراکز و مؤسسات اعتبارپذیر و

ب) اسناد و مستندات راجع به ساختار و تشکیلات و فعالیت مراکز.

تبصره - شیوه‌نامه دسترسی برخط به داده‌ها و بررسی فیزیکی اسناد موضوع این ماده در محل مراکز یا نقاط دیگر، از سوی سازمان تدوین و به تصویب کمیسیون می‌رسد.

ماده ۴۱. سازمان خود را متعهد به صیانت از داده‌ها و اطلاعاتی می‌داند که در پی امور نظارتی و بازرسی بدست آورده است. مگر اینکه افشاء یا دسترس‌پذیر کردن آنها برپایه قانون الزامی باشد.

ماده ۴۲. سازمان فهرست تخلفات مراکز و ضمانت اجرای مقرراتی قابل اعمال بر آنها را تهیه و به تصویب کمیسیون می‌رساند.

ماده ۴۳. ضمانت اجرای مقرراتی باید برپایه اصول بازدارندگی، تناسب و اثربخشی، گزینه‌هایی مانند جریمه نقدی، کاهش یا لغو اعتبار پروانه و محرومیت موردی یا از همگی فعالیت‌ها برای مدت معین یا همیشه را دربرگیرد.

ماده ۴۴. رسیدگی به تخلفات اتهامی مراکز باید با رعایت اصول دادرسی منصفانه باشد و آنها حق دارند از تصمیمات سازمان، نزد کمیسیون یا سایر مراجع صلاحیتدار اداری و قضایی اعتراض کنند.

بخش پنجم: مقررات پایانی

ماده ۴۵. سازمان در چارچوب اهداف این مصوبه، با ارزیابی پیوسته میزان همکاری و پایبندی مراکز به مصوبات و تصمیمات حاکمیتی، رضایت مؤسسه‌های اعتبارپذیر از پاسخگویی و کارآیی و کارآمدی آنها، نسبت به رتبه‌بندی‌شان اقدام می‌کند. رتبه‌بندی مبنای اعطای امتیازهای ویژه، مانند تسهیلات و حمایت‌های مادی و معنوی، اولویت در پذیرش درخواست‌ها و کاهش و بخشودگی همه یا بخشی از ضمانت اجراها خواهد بود.

ماده ۴۶. در صورت اختلاف میان مراکز، اعم از مراجع و پایه‌ها با یکدیگر و همچنین با مؤسسه‌های اعتبارپذیر، سازمان می‌تواند داوری ایشان را بپذیرد.

ماده ۴۷. سازمان هر شش ماه گزارش مصوبه را به کمیسیون تقدیم می‌کند.

ماده ۴۸. مصوبات کمیسیون در چارچوب این ضوابط لازم‌الاجراست.